

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 820/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen elintarvikkeiden viimeinen käyttö- ajankohta –merkinnän käytön rajoittamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mikko Kärnän / kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 820/2022 vp:

Onko hallitus huolissaan tarpeettoman rajoittavien päiväysmerkintöjen aiheuttamasta ruokahävikistä ja

miten varmistetaan se, että viimeinen käyttöajankohta merkitään vain niihin tuotteisiin, jotka muodostavat terveysvaaran lyhyenkin säilytyksen jälkeen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Elintarvikkeen pakkauksessa on ilmoitettava tuotteen vähimmäissäilyvyysaika eli parasta ennen –merkintä. Tällä tarkoitetaan ajankohtaa, johon asti vähintään elintarvike oikein säilytettynä säilyttää sille tyypilliset ominaisuudet, kuten koostumuksen, värin ja tuoksun. Mikrobiologisesti helposti pilaantuvan elintarvikkeen pakkauksessa on ilmoitettava vähimmäissäilyvyysajan sijasta viimeinen käyttöajankohta, jolla tarkoitetaan ajankohtaa, johon asti elintarviketta saa käyttää. Mikrobiologisesti helposti pilaantuvat elintarvikkeet ovat omiaan lyhyessä ajassa muodostamaan välittömän vaaran ihmisen terveydelle. Muissa helposti pilaantuvissa elintarvikkeissa riittää parasta ennen -merkintä.

Elintarvikkeiden päiväysmerkinnät ohjaavat tuotteen turvallista käyttöä. Päiväysmerkinnän asettamista ohjeistetaan Ruokaviraston toimesta, mutta elintarvikkeen valmistaja ja tai pakkaaja päättää, kumpi päiväysmerkintä elintarvikkeeseen laitetaan.

Valmistajan tai pakkaajan on arvioitava elintarvikkeen säilyvyys ja turvallisuus osana omavalvontajärjestelmää ja tällä perusteella ratkaistava, kumpi päiväysmerkintä pakkauksessa ilmoitetaan. Valmistaja tai pakkaaja vastaa siitä, että tuote oikein varastoituna säilyttää sille tyypilliset ominaisuudet ja on käytettävissä ilmoitetun ajankohdan loppuun. Elintarvikkeiden pilaantuminen on usein aistittavissa eikä se aina aiheuta terveysvaaraa. Sen sijaan taudinaiheuttajia voi esiintyä myös aistittavalta laadultaan moitteettomissa elintarvikkeissa.

Ruokahävikin vähentämiseen tähtäävää työtä tehdään monin eri tavoin. Kuluttajien ymmärrystä lisätään muun muassa vuotuisella hävikkiviikolla, joka syyskuussa 2023 järjestetään jo kymmenennen kerran. Elintarvikealan toimijoita opastetaan päiväysmerkintöjen käytössä Ruokaviraston verkkosivuilla. Ruokavirasto on myös laatinut ohjeen edistämään elintarvikelahjoituksia ja vähentämään ruokahävikkiä. Ohjeessa huomioidaan päiväysmerkinnät ja mahdollistetaan

turvalliset elintarvikelahjoitukset myös silloin, kun päiväysmerkinnät ovat menossa umpeen. Pitkäaikainen ruokahävikin vähentämiseen tähtäävä työ ja nykykäytännöt ovat rakentuneet yhteistyössä muiden pohjoismaiden kanssa ja ovat linjassa EU-suositusten kanssa. Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella 2019 julkaistiin Euroopan komission alaisen ruokahävikityöryhmän toimintasuosituksien. Myös näissä suosituksissa kuvattiin päiväysmerkintöjen roolia.

Keväällä 2020 komission julkaisemassa Pelloilta pöytään -strategiassa todetaan, että ruokahävikin ja elintarvikejätteen syntyminen estäminen on edellytys kestävästä ruokajärjestelmän saavuttamiselle. Nykyisten parasta ennen ja viimeinen käyttöajankohta -merkintöjen käytön ja merkintöjen väärinymmärrysten katsotaan osaltaan aiheuttavan ruokahävikkiä. Siksi päiväysmerkintöjä koskevia EU-lainsäädännön sääntöjä ehdotetaan tarkistettavaksi.

Lukuisista informaatiokampanjoista huolimatta kuluttajilla on edelleen vaikeuksia ymmärtää vähimmäissäilyvyysajan ja viimeisen käyttöpäivän välistä eroa ja sen takia parasta ennen -päiväyksen umpeuduttua syömäkelpoisia elintarvikkeita laitetaan roskeen. Suomessa tehdyt kuluttajakyselyt tosin osoittavat, että meillä eri päiväysmerkintöjen merkitys on varsin hyvin kuluttajien tiedossa.

Komissio teetti vuonna 2022 laajan kuluttajatutkimuksen, jossa selvitettiin nykyisten päiväysmerkintöjen vaikutusta kuluttajien valintoihin. Selvitetiin myös vaihtoehtoisia tapoja ilmoittaa päiväykset. Tutkimuksen mukaan parasta ennen -päiväys ymmärretään yleisemmin väärin kuin viimeinen käyttöpäivä. Komissio on tehnyt alustavan ehdotuksen parasta ennen -merkinnän täydentämisestä lisätekstillä ”usein hyvää jälkeenkin”. Suomi osallistuu aktiivisesti päiväysmerkintöjen kehittämistä sekä ruokahävikin vähentämistä koskevien aloitteiden käsittelyyn unionin toimitelmissa.

Helsingissä 29.3.2023

Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen

VN/7563/2023-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: